

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 200/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 162/2017 (v súčasnosti postupu Okresného súdu Bardejov pod sp. zn. SK-1 T 162/2017) takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. marca 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 162/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhoval prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, uplatnil si primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva že Okresná prokuratúra Svidník (ďalej len „okresná prokuratúra“) podala na sťažovateľa 4. decembra 2017 obžalobu č. k. Pv 520/16/7712-167 okresnému súdu pre podozrenie zo spáchania prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Predmetné trestné konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 162/2017 a v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne ukončené.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na rozhodnutie v primeranej lehote. Sťažovateľ pritom poukázal iba na dĺžku napadnutého konania a dodal, že trestne stíhaný je viac ako šesť rokov. Sťažovateľ ešte doplnil, že predmetná trestná vec je skutkovo a právne jednoduchá, a tiež, že v rámci tohto trestného stíhania strávil takmer osem mesiacov vo väzbe. Sťažovateľ navyše považuje celé súdne konanie za nezákonné, pretože podľa jeho názoru mal okresný súd odmietnuť obžalobu a vec postúpiť na priestupkové konanie. Napokon sťažovateľ uviedol, že svojím konaním nezavinil prietahy napriek tomu, že požiadal o odročenie viacerých termínov hlavného pojednávania, pretože tieto žiadosti boli dané objektívnymi dôvodmi, ktoré okresný súd v konečnom dôsledku dôkladne preveril.

4. Vo vzťahu k finančnému zadost'učineniu sťažovateľ uviedol, že subjektívne pociťuje veľkú nespravodlivosť, pretože sa už dlhodobo považuje za nedôvodne trestne stíhaného, pričom každý jeden deň trestného stíhania má nešpecifikovaným spôsobom zasahovať do jeho súkromného a rodinného života. Vzhľadom na subjektívne pociťovanú ujmu preto považoval uplatnené finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 eur za primerané.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 200/2023-14 z 12. apríla 2023 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd následne vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Predseda okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 16. mája 2023 poukázal na konanie sťažovateľa, ktoré podľa jeho názoru významnou mierou prispelo k dĺžke napadnutého konania. Sťažovateľ sa ešte v prípravnom konaní vyhýbal úkonom trestného konania, a preto bol vzatý do opätovnej väzby [uznesením okresného súdu č. k. 1 Tp 22/2016-202 z 29. júla 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tpo 18/2017-234 z 15. augusta 2017]. Po podaní obžaloby sa okresný súd prednostne zaoberal rozhodovaním o väzbe sťažovateľa a námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa zákonných sudcov. Ďalej napriek tomu, že sťažovateľ považuje svoju trestnú vec za skutkovo a právne jednoduchú, súdny spis má už aktuálne vyše 1500 strán, a to aj vďaka rozsiahlym podaniam, opakovaným námietkam zaujatosti (sudcu, probačného a mediačného úradníka, vyšetrovateľa, prokurátora, znalca), trestným oznámeniam a opakovaným bezdôvodným návrhom na odňatie veci okresnému súdu a jej prikázanie inému okresnému súdu práve zo strany sťažovateľa. Okrem toho sťažovateľ ešte v prípravnom konaní podal rozsiahle návrhy na vykonanie dokazovania, pričom okrem svojho výsluchu navrhoval na hlavnom pojednávaní vypočuť poškodenú a ďalších 24 svedkov, 3 znalcov, prečítať množstvo listinných dôkazov, vyžiadať a oboznámiť sa s viacerými súdnymi spismi, prehrať viaceré zvukové záznamy a fotografie z CD a DVD nosičov, zabezpečiť prichádzajúce hovory týkajúce sa viacerých telefónnych čísel a vyžiadať správu operačného strediska krajského riaditeľstva Policajného zboru, pričom tieto návrhy v konaní pred súdom ďalej dopĺňal. Predseda okresného súdu poukázal aj na to, že až šesťkrát bolo hlavné pojednávanie

odročené pre prekážky na strane sťažovateľa, pričom viackrát oznámil sťažovateľ tieto prekážky pár minút pred nariadeným pojednávaním. Napokon dodal, že sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť spísal 6. marca 2023, teda iba štyri dni po tom, ako sám zmaril rozhodnutie vo veci na hlavnom pojednávaní 2. marca 2023, pričom okresný súd avizoval stranám konania, že si môžu pripraviť záverečné reči ešte na pojednávaní 13. septembra 2022. V tomto kontexte predseda okresného súdu ešte doplnil, že pri kolízii pojednávania na strane právneho zástupcu sťažovateľa tento nikdy nesúhlasil s vykonaním pojednávania bez svojho obhajcu, a to bez ohľadu na to, aké dokazovanie malo byť na hlavnom pojednávaní vykonané. Z rovnakého dôvodu žiadal sťažovateľ odročiť aj pojednávanie nariadené na 7. jún 2023 napriek tomu, že na tomto pojednávaní malo dôjsť iba k prednesu záverečných rečí, a napriek tomu, že z tohto dôvodu boli odročené tri predošlé pojednávania, bol sťažovateľovi ustanovený náhradný obhajca. Predseda okresného súdu uzavrel, že okresný súd vo veci koná plynulo a prietahy spôsobujú iba sťažovateľ a jeho právny zástupca, a preto považoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú.

7. Po doručení vyjadrenia okresného súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. Sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 29. mája 2023 poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 111/2018 z 23. mája 2018, ktorý vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu zo strany krajského súdu nerozhodnutím o jeho námietke zaujatosti sudcu okresného súdu a jeho základného práva na urýchlené rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby zo strany okresného súdu (v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 22/2016). Z tohto dôvodu sťažovateľ nedôveruje všetkým sudcom okresného súdu, ako aj krajského súdu, a preto opakovane žiadal, aby rozhodovali sudcovia mimo obvodu krajského súdu. Okrem toho (bez toho, aby to súviselo s prietahmi v napadnutom konaní, pozn.) sťažovateľ zdĺhavo vysvetľoval, že konanie pred okresným súdom je podľa jeho nezákonné a vec by mala stále byť v prípravnom konaní, pričom rovnako zdĺhavo spochybňoval nezaujatosť vyšetrovateľa a znalkyne ustanovenej v prípravnom konaní. K ostatným častiam vyjadrenia predsedu okresného súdu sa nevyjadril, pretože ich považoval za irelevantné. Na svojej ústavnej sťažnosti zotrval.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

9. Z pripojeného súdneho spisu okresného súdu, ako aj z telefonického zisťovania v informačnej kancelárii Okresného súdu Bardejov, pracoviska Svidník vyplýva nasledujúca chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom trestnom konaní:

- Dňa 4. decembra 2017 prokurátor podal na okresnom súde obžalobu na sťažovateľa pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona.
- Dňa 5. decembra 2017 okresný súd vykonal lustrácie sťažovateľa.
- Dňa 13. decembra 2017 okresný súd vykonal výsluch sťažovateľa v súvislosti s rozhodovaním o jeho väzbe.

- Dňa 14. decembra 2017 okresný súd vydal uznesenie o nevyhlásení sudcu pre prípravné konanie z prejednávania predmetnej veci.
- Dňa 18. decembra 2017 právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu vyjadrenie, prečo odmietol podpísať zápisnicu z výsluchu sťažovateľa z 13. decembra 2017.
- Dňa 27. decembra 2017 sťažovateľ podal sťažnosť proti uzneseniu zo 14. decembra 2017.
- Dňa 4. januára 2018 okresný súd predložil spis spolu s predkladacou správou krajskému súdu.
- Dňa 16. januára 2018 krajský súd uznesením č. k. 6 Tos 1/2018-7666 zamietol sťažnosť obvineného z 27. decembra 2017.
- Dňa 5. januára 2018 sťažovateľ podal vyjadrenie k obžalobe, v ktorom okrem iného spochybňoval podanie samotnej obžaloby, a to z dôvodu, že nebolo rozhodnuté o jeho mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Sťažovateľ zároveň vzniesol námietku zaujatosti proti všetkým sudcom okresného súdu.
- Dňa 16. januára 2018 sa zmenil zákonný sudca z dôvodu, že pôvodný sudca sa vzdal funkcie sudcu.
- Dňa 17. januára 2018 sťažovateľ podal žiadosť o preskúmanie postupu dozorujúcej prokuratúry a trestné oznámenie, ako aj námietku zaujatosti proti všetkým prokurátorom v Prešovskom kraji a zároveň žiadosť, aby Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) určila príslušnosť dozorovej prokuratúry z iného kraja.
- Dňa 17. januára 2018 bol vykonaný ďalší výsluch sťažovateľa a bolo vydané uznesenie okresného súdu o prepustení sťažovateľa z väzby a jej nahradení probačným a mediačným dohľadom s primeranými obmedzeniami.
- Dňa 19. januára 2018 okresný súd vydal príkaz na prepustenie sťažovateľa z väzby. Okresný súd zároveň skompletizoval vyjadrenie sudcov k sťažovateľovej námietke zaujatosti.
- Dňa 23. januára 2018 nastala ďalšia zmena zákonného sudcu z dôvodu rovnomernej pracovnej zaťaženia.
- Dňa 25. januára 2018 bol spis predložený krajskému súdu na účely rozhodnutia o návrhu na odňatie a prikázanie veci.
- Dňa 9. marca 2018 krajský súd rozhodol (2 Ntd 5/2018), že predmetnú vec neodníma okresnému súdu.
- Dňa 4. mája 2018 okresná prokuratúra žiadala nariadiť termín pojednávania.
- Dňa 13. júna 2018 sťažovateľ v ďalšom podaní znova tvrdil, že obžaloba bola podaná predčasne z dôvodu nerozhodnutia o jeho mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Okrem toho sa sťažovateľ vyjadril aj k obžalobe, navrhol vykonania dôkazov a znova namietal zaujatosť všetkých sudcov okresného súdu.
- Dňa 28. júna 2018 okresný súd skompletizoval vyjadrenie všetkých sudcov okresného súdu k námietke zaujatosti.
- Dňa 6. júla 2018 bola predložená predkladacia správa Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).
- Dňa 23. júla 2018 bol súdny spis vrátený bez rozhodnutia z dôvodu, že námietka bola podaná len elektronicky bez zaručeného elektronického podpisu a nedoplnená v lehote. Generálna prokuratúra zároveň oznámila okresnému súdu, že predmetná trestná vec nebola odňatá príslušnej dozorovej prokuratúre.
- Dňa 25. júla 2018 sťažovateľ podal námietku zaujatosti probačného a mediačného úradníka.
- Dňa 31. júla 2018 sa probačný a mediačný úradník vyjadril k námietke zaujatosti.

- Dňa 6. augusta 2018 bol spis znova predložený najvyššiemu súdu po doplnení písomného podania sťažovateľa zo 14. júna 2018.
- Dňa 21. augusta 2018 najvyšší súd uznesením (4 Ndt 20/2018) rozhodol o neodňatí veci okresnému súdu.
- Dňa 6. septembra 2018 okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. november 2018.
- Dňa 26. októbra 2018 sťažovateľ už tretíkrát namietal zaujatosť všetkých sudcov okresného súdu.
- Dňa 15. novembra 2018 sťažovateľ žiadal odročiť termín pojednávania z dôvodu choroby. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito a zároveň rozhodol o nevyhlásení zákonného sudcu (č. k. 1T 162/2017-1028).
- Dňa 27. decembra 2018 sťažovateľ podal sťažnosť proti rozhodnutiu z 15. novembra 2018.
- V januári 2019 okresný súd skompletizoval vyjadrenie sudcov okresného súdu k námietke zaujatosti.
- Dňa 22. januára 2019 krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa z 27. decembra 2018
- Dňa 4. februára 2019 sťažovateľ predložil návrh na vykonanie listinného dôkazu.
- Dňa 10. apríla 2019 Krajská prokuratúra v Prešove postúpila okresnému súdu trestné oznámenie sťažovateľa, ktoré podľa obsahu vyhodnotila ako jeho obranu v predmetnom trestnom konaní.
- Dňa 11. apríla 2019 okresný súd nariadil termín pojednávania na 4. jún 2019.
- Dňa 29. apríla 2019 sťažovateľ podal opätovne námietku zaujatosti probačného a mediačného úradníka.
- Dňa 24. mája 2019 okresný súd oznámil sťažovateľovi, že o jeho námietke zaujatosti proti probačnému úradníkovi nebude rozhodovať, pretože nebola vznesená bezodkladne.
- Dňa 4. júna 2019 sťažovateľ žiadal o odročenie termínu pojednávania z dôvodu náhleho zhoršenia zdravotného stavu. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito.
- Dňa 24. júna 2019 sťažovateľ predložil na výzvu okresného súdu potvrdenie o lekárskom vyšetrení.
- Dňa 1. júla 2019 bol spis opäť predložený najvyššiemu súdu na účely rozhodnutia o tretej žiadosti sťažovateľa na odňatie veci okresnému súdu.
- Dňa 16. júla 2019 najvyšší súd uznesením (4 Ndt 18/2019) znova rozhodol o neodňatí veci okresnému súdu.
- Dňa 31. júla 2019 nariadenie termínu hlavného pojednávania na 10. október 2019.
- Dňa 10. októbra 2019 sa uskutočnilo prvé pojednávanie, na ktorom bola prednesená obžaloba a vypočutý obžalovaný. Pojednávanie bolo odročené na 3. december 2019.
- Dňa 3. decembra 2019 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia a ktoré bolo odročené na 13. február 2020.
- Dňa 13. februára 2020 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia a ktoré bolo odročené na 7. apríl 2020.
- Dňa 24. marca 2020 bolo pojednávanie nariadené na 7. apríl 2020 zrušené pre COVID-19.
- Dňa 12. mája 2020 sťažovateľ predložil okresnému súdu listinné dôkazy.
- Dňa 29. júla 2020 okresný súd nariadil termín hlavného pojednávania na 6. október 2020.
- Dňa 16. septembra 2020 sťažovateľ žiadal odročiť termín pojednávania pre kolíziu pojednávanií na strane svojho právneho zástupcu.
- Dňa 17. septembra 2020 okresný súd zmenil termín pojednávania na 14. január 2021.
- Dňa 7. januára 2021 okresný súd zmenil termín pojednávania na 23. marec 2021.
- Dňa 11. marca 2021 okresný súd zmenil termín pojednávania na 18. máj 2021.

- Dňa 17. mája 2021 bola podaná žiadosť o odročenie pojednávania pre práceneschopnosť obhajcu sťažovateľa. Okresný súd odročil pojednávanie na 15. júl 2021.
- Dňa 2. júna 2021 sťažovateľ podal návrh na zrušenie obmedzení po prepustení z väzby po skončení probačného dohľadu.
- Dňa 4. júna 2021 bola vydaná priebežná probačná správa.
- Dňa 23. júna 2021 okresný súd vykonal výsluch sťažovateľa, na ktorom zrušil povinnosti a obmedzenia uložené po jeho prepustení z väzby.
- Dňa 25. júna 2021 sa dozorujúca prokuratúra sťažovala proti tomuto zrušeniu, no 12. júla 2021 zobrala svoju sťažnosť späť, čo okresný súd 13. júla 2021 zobral na vedomie.
- Dňa 15. júla 2021 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia a ktoré bolo odročené na 6. október 2021.
- Dňa 6. októbra 2021 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia a ktoré bolo odročené na 20. január 2022.
- Dňa 20. januára 2022 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia a ktoré bolo odročené na 31. marec 2022. Zároveň okresný súd uložil poriadkovú pokutu svedkovi, ktorý sa opakovane nedostavil na hlavné pojednávanie.
- Dňa 31. marca 2022 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí znalci a ktoré bolo odročené na 26. máj 2022.
- Dňa 12. mája 2022 bolo vydané uznesenie o priznaní odmeny znalcovi.
- Dňa 23. mája 2022 sťažovateľ podal podanie.
- Dňa 13. septembra 2022 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedok a znalec, bol zamietnutý návrh sťažovateľa na vykonanie dokazovania výsluchom poškodenej a ktoré bolo odročené na 24. november 2022.
- Dňa 24. novembra 2022 pred pojednávaním žiadal sťažovateľ o odročenie pojednávania z dôvodu zdravotného stavu, okresný súd pojednávanie odročil na 2. marec 2023.
- Dňa 27. februára 2023 bolo podané podanie sťažovateľa adresované okresnému súdu.
- Dňa 2. marca 2023 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom okresný súd odmietol návrh sťažovateľa na výsluch [REDAKOVANÉ], ale prehral obrazovo-zvukový záznam z jej predošlého výsluchu a na ktorom boli vykonané listinné dôkazy. Obhajca sťažovateľa zároveň vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi pre jeho údajný nepriateľský postoj k obhajcovi sťažovateľa. Okresný súd rozhodol, že o tejto námietke nekoná. Pojednávanie bolo odročené na 19. apríl 2023. Pojednávanie mohlo trvať len do 14.10 h, pretože obhajca sťažovateľa mal iné pojednávanie v Prešove so začiatkom o 15.30 h.
- Dňa 13. apríla 2023 bola priznaná odmena ustanovenému znalcovi.
- Dňa 19. apríla 2023 predseda súdu vyhodnotil sťažnosť obhajcu sťažovateľa z 2. marca 2023 ako neodôvodnenú. Zároveň obhajca sťažovateľa sa ráno pred pojednávaním ospravedlnil z účasti na pojednávaní. Okresný súd odročil pojednávanie na 7. jún 2023, opatrením ustanovil sťažovateľovi náhradného obhajcu a vyzval obhajcu sťažovateľa, aby predložil lekárske potvrdenie.
- Dňa 20. apríla 2023 obhajca predložil lekárske potvrdenie.
- Dňa 12. mája 2023 bola podaná žiadosť o odročenie termínu pojednávania z dôvodu kolízie pojednávanií obhajcu sťažovateľa a zároveň pre prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre prietahy. Okresný súd prípisom neakceptoval žiadosť o odročenie pojednávania a pripomenul, že opatrením z 19. apríla 2023 bol sťažovateľovi ustanovený náhradný obhajca.

- Dňa 7. júna 2023 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom sa čítali záverečné reči a bolo odročené na 30. jún 2023 na vynesenie rozsudku.
- Dňa 30. júna 2023 okresný súd vyhlásil rozsudok, sťažovateľ hneď zahlásil odvolanie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 162/2017 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Ústavný súd zároveň zdôraznil, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03).

13. Judikatúra ústavného súdu (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a ESLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup orgánov činných v trestnom konaní, prípadne súdu. Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v tomto prípade.

Právna a faktická zložitosť veci:

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, trestné konanie sa v tomto prípade viedlo pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Ide teda o pomerne všeobecne formulovanú skutkovú podstatu, pri ktorej je o to dôležitejšie posúdiť okolnosti konkrétneho prípadu, spoločné správanie páchatel'a a obeť pred spáchaním a po spáchaní činu a prihliadať aj na to, ako subjektívne pociťuje ujmu ten, proti ktorému vyhrážka

smeruje. Častokrát pritom vyvstane aj potreba znaleckého dokazovania najmä z odboru psychológie. Právnu aj faktickú zložitost' veci bolo možné v tomto prípade považovať za zvýšenú, celkom zjavne nešlo o jednoduchú a priamočiaru skutkovú podstatu typu výtržníctva alebo ublíženia na zdraví.

Správanie účastníka konania:

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd z priložených podaní s'ťažovateľa, ako aj z podaní okresného súdu vyvodil, že s'ťažovateľ svojím správaním podstatným spôsobom prispel k dĺžke napadnutého konania.

16. S'ťažovateľ totiž v napadnutom konaní opakovane namietal zaujatost' konajúcich sudcov a rovnako opakovane žiadal odňatie predmetnej trestnej veci okresnému súdu a jej pridelenie inému súdu. V prvých dvoch rokoch od podania obžaloby podal takýto návrh na odňatie veci spolu trikrát. Tieto s'ťažovateľove podania boli v konečnom dôsledku vyhodnotené ako nepodložené. S'ťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu predsedu okresného súdu k ústavnej s'ťažnosti uviedol, že dôvodom takéhoto konania bol skorší nález ústavného súdu, ktorý okrem iného stanovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho právo na urýchlené rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby (v prípravnom konaní, pozn.). S'ťažovateľ tvrdil, že z tohto dôvodu nedôveruje všetkým sudcom okresného súdu. Tento argument ale nemá žiadnu právnu relevanciu. Porušenie práva na urýchlené rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby v prípravnom konaní žiadnym spôsobom nespochybňuje dôveryhodnost' všetkých sudcov príslušného súdu pri rozhodovaní o obžalobe prokurátora. Opakované žiadosti s'ťažovateľa o odňatie veci okresnému súdu a jej prikázanie inému okresnému súdu mimo Prešovského kraja preto ústavný súd musel vyhodnotiť iba ako obštrukcie s'ťažovateľa. Rovnako obštrukčný charakter mali aj opakované a bezpredmetné námietky zaujatosti proti zákonnému sudcovi, ako aj proti probačnému a mediačnému úradníkovi. Obdobné s'ťažovateľove námietky proti znalcom, vyšetrovateľom a prokurátorom v prípravnom konaní ústavný súd v tomto kontexte nehodnotil, pretože tieto spolu s jeho námietkami proti prípravnému konaniu vo všeobecnosti nemali žiadnu súvislost' s dĺžkou napadnutého konania pred okresným súdom.

17. Ďalšou okolnosťou, ktorá nepochybne prispela k dĺžke napadnutého konania, boli žiadosti s'ťažovateľa o odročenie nariadených pojednávanií z dôvodov na strane s'ťažovateľa, resp. jeho obhajcu. Spolu tak bolo odročené pojednávanie šesťkrát (15. novembra 2018, 4. júna 2019, 16. septembra 2020, 17. mája 2021, 24. novembra 2022 a 19. apríla 2023), pričom pojednávanie nariadené na 2. marec 2023 sa muselo ukončiť skôr z dôvodu kolízie termínu obhajcu s'ťažovateľa a s'ťažovateľ navrhol z dôvodu kolízie jeho obhajcu aj odročenie pojednávania nariadeného na 7. jún 2023, ale okresný súd túto žiadosť neakceptoval, pretože v tom čase už ustanovil s'ťažovateľovi náhradného obhajcu. Ústavný súd pritom žiadnym spôsobom nespochybňuje relevanciu dôvodov na tento postup s'ťažovateľa, resp. jeho obhajcu, ale pravdou zostáva, že okolnosti na strane s'ťažovateľa viedli k odročeniu nezvyčajne vysokého počtu termínov hlavného pojednávania. To, že išlo o objektívne dôvody, nemení nič na skutočnosti, že to boli dôvody na strane s'ťažovateľa, a preto ich pri posudzovaní potenciálnych priet'ahov v napadnutom konaní nebolo možné pričítať na vrub okresnému súdu.

18. Už uvedené okolnosti na strane sťažovateľa teda v konečnom dôsledku spôsobili, že prvé pojednávanie vo veci, na ktorom bola prednesená obžaloba, sa uskutočnilo až 10. októbra 2019, teda takmer dva roky od podania obžaloby. Po hlavnom pojednávaní 13. septembra 2022 bol skutkový stav už prakticky ustálený a intenzita žiadosti sťažovateľa o odročenie nariadených pojednávaní sa signifikantne zvýšila (24. novembra 2022, 19. apríla 2023, 7. júna 2023, pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 2. marca 2023, musel okresný súd predčasne ukončiť z dôvodov na strane sťažovateľa). Paradoxne to bolo práve v tomto období, keď sťažovateľ podal aj svoju ústavnú sťažnosť na prietahy (7. marca 2023).

Postup okresného súdu v napadnutom konaní:

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd už zhodnotil, že nedostatok akéhokolvek relevantného postupu v napadnutom konaní počas prvých dvoch rokoch tohto konania bol pripočítateľný obštrukčnému správaniu sťažovateľa. Na začiatku napadnutého súdneho konania bol síce sťažovateľ vo väzbe, ale okresný súd rozhodol o jeho prepustení približne mesiac od podania obžaloby, preto ústavný súd na väzobné stíhanie sťažovateľa neprihliadal ako na okolnosť, ktorá by kládla na okresný súd zvýšené nároky pri rozhodovaní o trestnej veci sťažovateľa. Následne v období medzi 10. októbrom 2019 a 13. septembrom 2022 postupoval okresný súd účelne a efektívne a aj napriek pandémie ochorenia COVID-19 a s ňou súvisiacim obmedzeniam sa mu v rámci troch rokov podarilo uzavrieť skutkový stav s výhľadom na záverečné reči a meritórne rozhodnutie. V tomto období sa znova zvýšila intenzita žiadostí sťažovateľa o odročenie nariadených termínov pojednávaní a hoci tieto objektívne spomalili konanie, okresný súd zareagoval efektívne a sťažovateľovi ustanovil opatrením náhradného obhajcu. Ústavný súd teda v napadnutom konaní neidentifikoval žiadne okolnosti, ktoré by svedčili o nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu.

20. Vzhľadom na vyjadrenie predsedu okresného súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd zdôrazňuje, že akokoľvek rozsiahle návrhy na vykonanie dokazovania sú právom osoby obvinenej v trestnom konaní a v žiadnom prípade nemôžu byť okolnosťou, ktorá by sama osebe indikovala obštrukcie, resp. prietahy v konaní spôsobené obvineným. Naopak, je povinnosťou konajúceho súdu (resp. orgánov činných v trestnom konaní) efektívne sa vysporiadať s týmito návrhmi obžalovaného (obvineného). Rovnako je právom obžalovaného trvať na prítomnosti svojho obhajcu na každom nariadenom pojednávaní, resp. na každom úkone trestného konania. Ak existuje dôvodná obava zmarenia úkonu v trestnom konaní v súvislosti s touto okolnosťou, zákon umožňuje ustanoviť náhradného obhajcu (čo sa v napadnutom konaní aj stalo, pozn.). V žiadnom prípade ale nemôže byť dôsledné trvanie na právach obvineného v trestnom konaní vnímané ako okolnosť, ktorá by mohla indikovať prietahy v konaní spôsobené obvineným.

21. Ak okresný súd v napadnutom konaní postupoval efektívne a prietahy v konaní boli spôsobené iba obštrukciami strán v konaní, ústavný súd nemá priestor na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vo vzťahu ku konajúcemu súdu (m. m. IV. ÚS 625/2022). Dĺžka napadnutého konania v tomto prípade presiahla síce šesť rokov, ale ústavný súd uzavrel, že prietahy v konaní počas prvých dvoch rokoch napadnutého konania

(2017 – 2019), ako aj prietahy v poslednom roku (september 2022 – jún 2023) možno pričítať na vrub sťažovateľovi, a nie okresnému súdu.

22. Ústavný súd teda konštatuje, že primárnym dôvodom dĺžky napadnutého konania, ktorá už dosiahla šesť rokov, bolo v tomto prípade správanie samotného sťažovateľa. Nad rámec tejto okolnosti ústavný súd v napadnutom konaní neidentifikoval žiadne ďalšie okolnosti, ktoré by svedčili o nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu.

23. Ústavný súd ešte podotýka, že námietka sťažovateľa týkajúca sa nezákonnosti napadnutého súdneho konania nemohla mať žiadnu relevanciu pri posudzovaní potenciálnych prietahov v konaní o ústavnej sťažnosti a sťažovateľ ju môže efektívne vzniesť v rámci riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov. Rovnako sa ústavný súd nemohol zaoberať výhradami sťažovateľa voči prípravnému konaniu, pretože svojou ústavnou sťažnosťou napadol iba samotné súdne konanie.

24. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že ústavnej sťažnosti sťažovateľa namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu nebolo možné vyhovieť.

25. Keďže ústavný súd nezistil porušenie sťažovateľom označených práv, o ďalších jeho návrhoch už nerozhodoval, pretože boli viazané na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom.

26. Zároveň dáva ústavný súd do pozornosti, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej [§ 55 písm. a) zákona o ústavnom súde] a keďže k odstráneniu sťažovateľom tvrdenej právnej neistoty skutočne dôjde až právoplatným skončením napadnutého trestného konania, nie je vylúčené, aby v prípade vzniku prietahov v ďalšom priebehu napadnutého konania podal svoju ústavnú sťažnosť opakovane.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu